

5. Українсько-польські відносини в Галичині у XX ст. – Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (21-22 листопада 1996 р. – Івано-Франківськ. – 1997. – 403с.

ЄГИПЕТСЬКІ СТАРОЖИТНОСТІ В ФОНДАХ ЛЬВІВСЬКОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ РЕЛІГІЇ

Роман Якимів,

І курс, історичний факультет.

Науковий керівник – *Томенчук Б.П.*,

кандидат історичних наук, доцент.

На території України дуже мало пам'яток історії Стародавнього Єгипту. Одне з найбільших місць, де вони зосереджені, – це Львівський музей історії релігії. Тут зберігаються предмети релігійного характеру. Серед них є дві мумії: мумія яструба та мумія kota, чотири бронзові статуетки богів (Пта, Ісіда, Осіріс і Сохмет), статуетка бога сну Ібіса і хрест “Венериного дзеркала”, виготовлені із теракоту, а також дві частини дерев'яного саркофагу. Одна частина відправлена на експертизу до бактеріологів, а друга знаходиться в музеї.

Найбільший інтерес, на мою думку, представляють зооморфні мумії.

Мумія яструба датується II тис. до н.е. Вона зберігалась в дерев'яному саркофазі, який вирізаний з цільного бруска дерева і ретельно вичищений всередині, з отвором зверху. На саркофазі знизу видно отвори для підставки, замість ніг, ця підставка, можливо, була виготовлена із дорогоцінного металу. На корпусі збереглися рештки коричневої фарби і чорні блискучі намистинки замість очей, з невстановленої породи каменю. Розміри самої мумії завеликі для отвору в саркофазі. Мумія лежить на спині, крила перехрещені на животі. Бинти темного-рудого кольору збереглися в доброму стані. Судячи з усього, яструб не піддавався більш детальному дослідженню.

Мумія kota теж датується II тис. до н.е. Ця мумія знаходиться в музеї без саркофагу, кіт лежить на боці, його лапки підігнуті, а хвіст проходить між ними. На голові чітко видно ямки від запалих очей, також де-не-де можна побачити зуби, які видно з-під бинтів, оранжевого кольору. В нижній частині є вм'ятина, яка, можливо, виникла під час необережного транспортування мумії. На рівні живота видно діру розміром з палець, з чого можна зробити висновок, що ця мумія піддавалась вивченню.

Не менш цікавіша одна з частин дерев'яного саркофагу. Верхнє і нижнє ребро акуратно спиляні, зверху на поверхні видно глибоку борозну, можливо від пилки. Праве ребро відламане, судячи з усього, вже давно. Ліве ребро – заокруглене, з чого можна зробити висновок, що це одна з

білитою частин кришки саркофагу. Поверхня ділиться на дві частини тонкою лінією з написом.

Ліва частина поділена горизонтальною лінією. Зверху зображені три сонячні диски, центральний з двома зміями, символом царської влади, на них “дивиться” священний скарабей, знизу, з обох боків до скарабея “рухаються” дві змії, позаду них зображені батоги. Над зміями зображені коршуну, на підставці перед якими є символ “дім” (). Під скарабеєм розміщено символ “ахт” () – небосхил. На нижньому малюнку батоги біля змій зникають, а самі змії стають на зображення коршуну і “дому”. Скарабей, сонячні диски і символ “ахт” залишається на місці. Права сторона розділена на три частини. Ця сторона дуже пошкоджена. Тут зображено фараона у білій короні, який сидить на троні. Над ним – коршуну, а позаду нього стоїть жінка з сонячним диском на голові (можливо Ісіда або Усет).

Один з найважливіших богів – це Осіріс, цар підземного царства. Його статуетка, яка знаходиться в музеї, датується I тис. до н.е. Виготовлена статуетка з бронзи. Осіріс зображений у вигляді фараона на голові якого біла корона з крилами. В правій руці він тримає батіг, в лівій – посох. На цій статуетці видно сліди окислення.

Друга статуетка Ісіди, дружини Осіріса, богині материнства. На руках вона тримає немовля Гора, причому це зображення настільки друйноване або ж неакуратно виготовлене, що важко розібрати його обриси. Богиня сидить, що наводить на думку про стілець, який ніби розділили із статуеткою, або вона була продовженням якоїсь більшої композиції. На голові Ісіди є роги, між якими знаходиться сонячний диск.

Статуетка Пта теж виготовлена із бронзи і датується VII ст. до н.е. Зображення Пта нагадує зображення жерця. В руках він тримає посох, який закінчується скошеною перекладною. Пта має “бороду”, а на голові святкова накидка. Задня частина цілком плоска, немає ні обрисів тіла, ні одягу, простежується на ребрах одна лінія, що справляє враження саркофагу без кришки. Ця статуетки, як і дві попередні, теж має зелений наліт.

Найкраще зроблена статуетка Сохмет – богині війни, теж виготовлена із бронзи і датується II тис. до н.е. Вона входила до складу тріади: бог-отець Пта, богиня-мати Сохмет, бог-син Нефертум. Статуетка, незважаючи на давній вік, дуже добре збереглась. Чітко вирізняються обриси тендітної фігури, яка справляє враження оголеного тіла. Руки Сохмет опущені, ліва рука пошкоджена, можливо під час розкопок. Голова Сохмет замінена головою левиці, на голові сонячний диск з символом царської влади – змією.

У фондах музею є копія медальйону “Бог Анубіс передає фараонові знаки державної влади”. Вона виготовлена з металу і датується XIX ст. Медальйон має круглу форму, по його обідку нанесено зубчастий орнамент. На медальйоні справа зображений фараон, який сидить на троні,

на голові він має корону об'єднаного Єгипту. Ліву руку він тримає на плечі Ану біса, а праву на своєму коліні. З лівої сторони зображений Анубіс, який стоїть перед фараоном. В правій руці він тримає жезл, який простягає фараонові, а в лівій руці "хрест". Ці два символи мають не тільки матеріалістичне, а також ієрогліфічне значення: жезл " " означає володар, а хрест " " – знак життя.

Статуетка бога сну Біса виготовлена з теракоти і датується I тис. до н.е. Біс на давньоєгипетській звучить як "Аха", що означає боєць проти зла. Він має вигляд невеликого дідка, який трохи присів. Дідок має довгу густу бороду, його шапка подібна на готську, половина цієї шапки розбита. Статуетка-пустотіла.

Хрест – символ вічного життя. Він вміщується на долоні. Цей хрест виготовлений з теракоти. На ньому немає написів, задня стінка заокруглена.

Я продовжую працювати над вивченням цієї колекції, і вже перейшов до більш детального та окремого опису кожного предмету фонду Львівського музею історії релігії. В недалекому майбутньому я планую зайнятись пошуком і вивченням інших колекцій, не тільки на території України, але й за її межами.